

prægede Afhængighed af Terrainformerne ikke anskueliggøres. Skrift findes kun paa Statskortet og er der holdt ret svag, saa at den ikke forstyrrer Kortbilledet. Iøvrigt er ved særlige Signaturer kendetegnet Fyr, Fyrskibe, Løvskov, Naaleskov, Klit, Eng og Mose samt Marsk. Paa Afstand gør adskillige af disse Signaturer sig ikke gældende og svarer for saa vidt ikke til Formaålet, hvis dette har været at skabe et Vægtkort. Byerne gør sig til Gengæld lovlige stærkt gældende paa Statskortet, hvor de er sorte; paa Højdekortet er de røde. Der er skelnet mellem 3 Kategorier af Byer: Hovedbyer, øvrige Byer over 10,000 Indbyggere og Byer under 10,000 Indb. Om hvad der skal forstås ved Hovedbyer, vil vist Meningerne være delte. Paa Kortet er her til regnet København, Odense, Aarhus, Aalborg og Esbjerg. Er der tænkt paa Hovedbyer for større Dele af Landet, kunde vist flere andre med samme eller større Ret medtages, f. Eks. Rønne eller Haderslev. Menes blot Landets vigtigste Byer, er Udvalget maaske meget passende men Betegnelsen knap saa træffende. Endvidere er medtaget en stor Mængde Landsbyer samt en Del Herregaarde, hvis Beliggenhed er geografisk karakteristisk. Tanken at medtage disse Herregaarde er udmærket, men ogsaa her gælder det, at den paagældende Signatur kun kan skelnes paa nært Hold.

Til Fremstilling af Terrainforholdene er der paa Højdekortet anvendt en Farveskala efter den velkendte Recept: grønt—hvidt—lysebrunt—mørkebrunt, for henholdsvis 0—30, 30—60, 60—90 og over 90 m Højde. Det vil med andre Ord sige, at der i det egentlige Danmark er anvendt 3 Farver til den halve Højde og kun een til Resten. De stærkt kuperede høje Partier f. Eks. i Midtjylland har derved faaet en allfor plateauagtig Karakter. Tilmed er paa Grund af en mindre omhyggelig Trykning den mørkebrune Farve bleven meget for mørk i Forhold til de øvrige — indbyrdes vel afstemte — Farver. Anvendelsen af den hvide Farve maa paa dette som paa andre Kort søge sin Berettigelse i økonomiske Hensyn, der vel i det hele taget bærer en stor Part af Skylden for, at Kartografien — i alt Fald Privatkartografien — ikke staar synderlig højt herhjemme.

At Færøernes Terrainformer umuligt lader sig blot antyde med en Farveskala, der deler Intervallet 0—90 m i 3 Dele og lader de øvrige 90 % af den faktisk tilstedeværende Højdeforskel fremstilles ved en enkelt Farve, er en Selvfølge. Man

burde i hvert Fald have valgt en saadan Skala, at det umiddelbart kunde ses, at Færøerne er højere end Sjælland.

Til Fremhævning af stejlere Skraaninger er tilføjet en — noget ubehjælpomt udført og lidet synlig — Skravering. I Havet danner 15-m-Kurven Skel mellem en lysere og en mørkere blaa Farve. Generaliseringen af Terrainet er i det store og hele god.

»Statskortet« viser nøjagtig lige saa meget af den danske *Stat* som Højdekortet. Tillige viser det ved farvebræmmede Grænselinier Amtsinddelingen og burde derfor snarere have heddet Amtskort, uanset at dette Navn ogsaa er brugt i en anden Betydning. Iøvrigt danner det ved at indeholde alle Navne et Nøglekort til Højdekortet.

Trods de omtalte Ufuldkommenheder betyder navnlig Højdekortet et virkeligt Fremskridt i Sammenligning med eksisterende danske Skolekort, specielt Danmarkskort.

Olaf Kayser.

Gerhard Lindblom: The Akamba in British East Africa. An ethnological monograph. 2. ed., enlarged. Uppsala 1920. X + 608 Sider med 167 Illustrationer. 8°. (Archives d'études orientales, Bd. XVII).

Der er for os Danske noget storslaaet ved den Rundhaandethed, med hvilken den svenske Storkapital understøtter Videnskaben. Den værdifulde Skriftrække »Archives d'études orientales«, der især omfatter sproglige og religionshistoriske Værker, men ogsaa optager geografiske, etnografiske og historiske Arbejder, udgives saaledes paa privat Bekostning under Redaktion af Prof. J. A. Lundell med Bistand af en fællesnordisk Komité. Som Bd. XVII i denne Serie foreligger den ovenfor nævnte, omfattende Afhandling om Akamba-Stammen, oprindeligt udgivet som Disputats, men nu trykt i en ny og i høj Grad forøget Skikkelse.

Akamba er en Bantu-Stamme paa Højsletten Syd for Kenia-Vulkanen i Britisk Øst-Afrika. Dens Hovederhverv er Dyrkning af Sorghum, Majs o. a., ved hvilken der ikke bruges Plov, men mærkeligt nok en simpel Form for kunstig Vanding. Desuden drives Kvægavl og Jagt. I over 12 Maaneder har Forf. foretaget etnografiske og sproglige Undersøgelser blandt disse hidtil lidet kendte Folk, og Re-

sultatet er blevet en meget udførlig og vistnok særdeles paalidelig Monografi, som den desværre ikke er alt for almindelig i den etnografiske Literatur.

Der findes særlige Afsnit baade om de antropologiske Forhold, Erhverv, Bolig, Dragt o. s. v.; men det, der særlig har fanget Forf.'s Interesse, synes at være Religion og Samfundsordning. Vi kan ikke her komme ind paa Enkeltheder. Kun et enkelt Punkt skal drages frem, dog ikke som Indvending, da Anm. er forholdsvis læg paa det afrikanske Omraade, men som et Spørgsmaal. Forf. behandler, som saa mange andre, Klanvæsen og Totemisme under ét. Hos en stor Mængde amerikanske Stammer har det vist sig, at de to Ting oprindeligt intet har med hinanden at gøre, men først senere er smeltet sammen. Kan ikke noget lignende tænkes at være Tilfældet her? En Del synes at pege i den Retning, f. Eks. at Forf. ikke har kunnet faa opsporet Totem for alle Klaner, at nogle derimod har to Totem, og at andre har de samme.

Som en virkelig, om end ikke særlig vægtig Indvending kan det derimod fremføres, at Læseren baade savner et Kort og en Nøgle til Forstaaelse af de fonetiske Tegn.

Forf. har under Forberedelse et Værk om Sproget og et andet om Akamba-Folklore, som uden Tvivl vil bidrage til at kaste yderligere Lys over det allerede nu saa vel skildrede Folk. Det er Forf.'s Fortjeneste, at Akamba sikkert maa regnes for en af de allerbedst kendte Bantu-Stammer.

Kaj Birket-Smith.

Ewald Banse: Expressionismus und Geographie.

Georg Westermann. Braunschweig 1920. 27 Sider. 8°.

Forf., der er kendt som en livfuld Skildrer af Orienten og som Ophavsmand til en næppe anbefalelsesværdig Nyinddeling i »Verdensdele«, har i den foreliggende Pièce sat sig som Maal at rive Geografien ud af sin regelrette Bane.

Nyt Blod er altid forfriskende, og vi kan sikkert ogsaa give Forf. Ret paa to Punkter. Det ene er, at de almindelige, geografiske Skildringer ofte i en overordentlig uhyggelig Grad mangler Kunst og Aand. Det næste, at vor Videnskab i lovlig høj Grad er et »Professorfag«, som ikke ret mange inden for Almenheden af egen fri Vilje giver sig i

Lag med; selvfølgelig hænger dette sammen med den først nævnte Omstændighed, men Forf. glemmer, at det ogsaa skyldes Geografiens sene Anerkendelse som Videnskab, en Anerkendelse, der knap har faaet Tid til at slaa Rod i Folks Bevidsthed. Forf. mener imidlertid at have fundet det Trylleord, der, blot det udtales, lader en ny Morgenrøde oprinde: den ekspressionistiske Geografi, der ikke giver et gammeldags Billede af Landene, men lader os føle deres inderste Sjæl. Den gamle, beskrivende Kosmografi, der sad i Højsædet lige til Alex. v. Humboldt's Dage, saavel som det 19. Aarhundredes forklarende Geografi skal nu vige Pladsen for den kunstneriske, Geografiens højeste Maal.

Forf. gaar stiltiende ud fra, at Videnskaben har sit Maal i Kunsten, hvilket turde være uholdbart. Men lad gaa — Kunst og Videnskab kan næppe helt skilles. Imidlertid svarer jo den beskrivende Geografi ret nøje til Indsamling af Materialet, den forklarende til dets videnskabelige Bearbejdelse. Skulde nu en ny Fremstillingsform gøre de to første Faser af Arbejdet overflødige? Vi er her ved det springende Punkt: Forf. gør Geografi til enstydigt med geografisk Fremstilling uden at værdige den geografiske Forskning et Ord!

Hvad nyt bydes der os da? Der findes et Par Prøver derpaa i Form af en Skildring af Syrien og en af Vest-Arabien. De er holdt i en temmelig svulstig Stil, men for øvrigt isprængt flere rammende Bemærkninger og malende Billeder. Dog bliver Forf. næppe den ny Columbus, som han ønsker at være, og den videnskabelige Forskning vil sikkert fortsættes ret uanfægtet — ikke mindst efter den amerikanske Metode, som naturligvis endnu har nogle Børnesygdomme at overstaa, men over hvis Død Forf. dog, for Resten paa en noget usmagelig Maade, hoverer for tidligt.

Kaj Birket-Smith.

The Brazilians and their Country by Clayton Sedgwick Cooper. With map and many illustrations. London 1919. William Heinemann.

Dette 403 Sider store Værk er skrevet af en Amerikaner fra U. S. A., der ganske vist har set Land og Folk i Brasilien igennem nordamerikanske Brilller, men alligevel er sikkert hans Opfattelse af Forholdene ikke meget forskellig fra en Evropæers. I hvert Fald ikke mere, end at det specifik ameri-